

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2022. № 9.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.9.37>

УДК: 336.012.1:005.52

Є. В. Шаталов,

аспірант кафедри фінансів імені Віктора Федосова, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2886-2062>

ІНСТРУМЕНТИ ТА ЗАСОБИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ

Y. Shatalov,

*Postgraduate student of the Department of Finance named after Victor Fedocov,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

TOOLS AND MEANS IN THE PUBLIC FINANCE SYSTEM

У статті проводиться аналіз існуючих інструментів та засобів, які використовуються у системі публічних фінансів. Сучасні публічні фінанси охоплюють значну кількість процесів, які забезпечують розбудову вітчизняної економіки на ринкових засадах. До них можна віднести процеси вдосконалення засобів накопичення, розподілу та перерозподілу грошових ресурсів, контроль за використанням публічних фондів. Питання чіткого розуміння інструментів та засобів у публічних фінансах постає, виходячи із

контексту забезпечення реалізації успішних реформ у бюджетній та податковій сферах.

У залежності від того, які законодавчі акти та практики застосовуються у сфері публічних фінансів, буде визначатися якість бюджетного та податкового менеджменту, а також інструменти та засоби прямого та опосередкованого впливу на суб'єктів фінансових правовідносин. При цьому ключовим моментом є визначення самих публічних фінансів як сукупності відносин, що виникають з приводу накопичення, розподілу, перерозподілу, використання державних фінансів, фінансів органів місцевого самоврядування та ресурсів позабюджетних фондів, а також безпосереднього контролю за цими процесами. Науковці присвячують праці дослідженню процесів та явищ, які існують у царині публічних фінансів, однак, зважаючи на певну турбулентність кризових процесів у ній, існує потреба пошуку нових підходів та способів взаємодії між ключовими елементами системи. Наявний базис вимагає доопрацювання та оновлення, оскільки цілі та очікувана результативність інструментарію не відповідає сучасним стандартам та викликам, через це утворюються точки вразливостей, які можуть зашкодити функціонуванню усієї фінансової системи, а, зважаючи на гібридність сучасних протистоянь, ліпше позбавлятися вразливостей усіма можливими шляхами.

Особливо яскраво це проявляється, коли постає питання про перехід на шлях сталого розвитку, а тому саме багатостороннє розуміння еволюції явища публічних фінансів дасть змогу отримати цілісне уявлення про необхідні зміни, а, отже, й зрозуміти, які саме інструменти будуть найбільш придатними для роботи за таких умов?! Слід зауважити, що сьогодні система публічних фінансів України має різноманітний набір засобів, якими користуються державні службовці, однак, відсутність певної уніфікації та інтуїтивної зручності цих засобів призводить до певних проблем, коли, скажімо, замість отримання великого досвіду фахової роботи, працівники займаються освоєнням різноманітних програмних інтерфейсів, хоча призначення цих засобів поліпшувати основну роботу, а не

ускладнювати її і відволікати. Тому автором запропоновано створити єдину систему (програмний продукт) на базі технології блокчейн, яка буде забезпечувати інформаційне сполучення для державних органів, органів місцевого самоврядування та позабюджетних фондів, у тому числі документообіг між усіма складовими органами державного управління фінансами.

The article analyzes the existing tools and means that are already used in the public finance system. Modern public finance includes a significant number of processes that ensure the development of the domestic economy on a market basis. These include the processes of improving the means of accumulation, distribution and redistribution of monetary resources, control over the use of public funds. The issue of a clear understanding of tools and means in public finance arises from the context of ensuring the implementation of successful reforms in the budget and tax spheres.

Depending on which legislative acts and practices are applied in the field of public finance, the quality of budget and tax management will be determined, as well as the tools and means of direct and indirect influence on subjects of financial relations. At the same time, the key point is the definition of public finance itself as a set of relationships arising from the accumulation, distribution, redistribution, use of state finances, finances of local self-government bodies and resources of extrabudgetary funds, as well as direct control over these processes. Scientists devote their work to the study of processes and phenomena that exist in the field of public finance, however, given the certain turbulence of crisis processes in it, there is a need to find new approaches and methods of interaction between key elements of the system. The existing basis requires refinement and updating, since the goals and expected effectiveness of the toolkit do not meet modern standards and challenges, because of this, points of vulnerability are formed that can harm the functioning of the entire financial system, and, taking into account the hybridity of modern confrontations, it is better to get rid of vulnerabilities in all possible ways.

This is especially evident when the question of transition to the path of sustainable development arises, and therefore it is the multifaceted understanding of the evolution of the phenomenon of public finance that will make it possible to obtain a holistic view of the necessary changes, and, therefore, to understand which tools will be most suitable for working under such conditions. conditions?! It should be noted that today the public finance system of Ukraine has a diverse set of tools used by civil servants, but the lack of certain unification and intuitive convenience of these tools leads to certain problems, when, for example, instead of gaining extensive experience in professional work, employees are engaged in mastering various software interfaces, although the purpose of these means is to improve the main work, not to complicate it and distract. Therefore, the author proposed to create a single system based on blockchain technology, which will provide information communication for state bodies, local self-government bodies and extra-budgetary funds, including document flow between all constituent bodies of state financial management.

Ключові слова: інструменти та засоби публічних фінансів, фінансові механізми, економіка, сталий розвиток, прозорість фінансової системи, еволюція фінансів.

Keywords: instruments and means of public finance, financial mechanisms, economy, stability, sustainability, transparency of the financial system, evolution of finance.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Інструментарій публічних фінансів застаріває і потребує перегляду та доробок. Комплексність та багаторівневність устрою сучасних фінансових систем вимагає пошуку нових підходів та способів взаємодії задля реалізації поточних завдань та надання адекватних відповідей на виклики, які пропонує сьогодення. Успішний поступ України до євроінтеграції вчергове

підтверджує актуальність модернізації та оновлення як підходів, так й інструментів фінансової сфери, задля поглиблення взаємодії та, як мінімум, доєднання до фінансової системи ЄС, а у кращому випадку і розробки пропозицій щодо фінансових практик з нашого боку для країн-партнерів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням природи публічних фінансів та їх інструментів і засобів займалися такі закордонні та українські вчені як Р.Аллен, Ч.Бастейбл, Т.Бондарук, О.Броунлі, Г.Грувз Г.Далтон, Т.Куценко, І.Луніна, Г.Лутз, В.Опарін, А.Сміт, Ф.Тейлор, Ф.Сіраш, К.Плен, В.Федосов, К.Шоуп та Й.Шумпетер, однак, зважаючи на стрімкий розвиток фінансової системи та поглиблення глобалізаційних процесів, автор вважає за доцільне приділити увагу стимулам та драйверам, які безпосередньо впливають та змінюють розуміння інструментів та засобів публічних фінансів вже зараз і продовжуватимуть це робити у майбутньому.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у поглибленні розуміння інструментарію та існуючих засобів управління в системі публічних фінансів та розробці рекомендацій щодо удосконалення та підвищення ефективності їх взаємодії у системі публічних фінансів, враховуючи сучасні можливості науково-технічного прогресу та новітні розробки у галузі інформатизації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Питанням публічних фінансів займалися багато українських та закордонних вчених, оскільки розподіл і використання державних видатків та побудова ефективної моделі їх фінансування у кожній розвиненій країні залишається актуальною завжди. З метою уточнення понятійного апарату, автор пропонує розглянути наступні твердження фахівців, що займалися

дослідженням такого явища як публічні фінанси у різні часи та з'ясувати спільні та відмінні риси у точках зору вчених і запропонувати власне розуміння даного життєво важливого явища економічного аспекту держави.

Автор пропонує розглянути підходи вітчизняних та зарубіжних науковців щодо визначення сутності публічних фінансів у табл. 1.

Таблиця 1. Підходи зарубіжних вчених щодо трактування поняття «публічних фінансів»

Автори	Визначення	Примітки
Hugh Dalton	Публічні фінанси - один з тих напрямків, який лежить на межі між економікою та політикою. Це стосується доходів і витрат державних органів влади та підлаштування одного до іншого. [1]	Автор вважає, що серед наведених визначень найбільш вдалим є визначення авторства Findlay Sirras через акцент на науковій складовій механізму публічних фінансів.
F.E. Taylor	Публічні фінанси займаються фінансами громадськості як організованою групою в рамках інституту уряду. Тому до них входять лише фінанси уряду. Фінанси уряду включають залучення та розподіл державних коштів. Державні фінанси, пов'язані з функціонуванням фіскальної науки, її політика є фіскальною політикою, її проблеми - фіскальними проблемами. Отже, «публічні фінанси - це частина політичної економії, яка обговорює спосіб отримання урядом доходів і управління ними». [2]	
Findlay Sirras	Публічні фінанси - це вивчення принципу, що лежить в основі витрачання та залучення коштів державними органами влади. [3]	
C.C. Plehn	Публічні фінанси - це наука, яка займається діяльністю державного діяча в отриманні та застосуванні матеріалів, необхідних для виконання належних функцій держави. [4]	Автор вважає, що серед наведених визначень найбільш вдалим є визначення авторства C.S. Shoup and O.H. Brownlee and R.D. Allen через урахування комплексності явища публічних фінансів.
C.S. Shoup and O.H. Brownlee, and R.D. Allen	Дисципліна публічних фінансів описує та аналізує державні послуги, субсидії та соціальні виплати та методи, за допомогою яких видатки на ці цілі покриваються оподаткуванням, позиками, іноземною допомогою та створенням нових грошей. [5]	
J.A.Schumpeter	Публічні фінанси, особливо сучасне оподаткування, вперше розвинулися в п'ятнадцятому столітті в італійських міських республіках, зокрема Флоренції, і в німецьких вільних містах (Рейхсштатте). [6]	

Продовження таблиці 1.

Автори	Визначення	Примітки
Business Dictionary	Публічні фінанси – збір податків з тих, хто отримує вигоду від надання державних благ урядом, та використання цих податкових фондів для виробництва та розподілу суспільних благ. [7]	
Adam Smith	Інвестиції у сутність та принципи державних видатків та державних доходів називаються публічними фінансами. [8]	
Charles Francis Bastable	Публічні фінанси – це галузь економіки, яка займається доходами та витратами державних органів влади або держави та їх взаємними зв'язками, а також з фінансовим управлінням та контролем за терміном державні органи, включає всі органи, які допомагають здійснювати управління державою. [9]	Автор вважає, що серед наведених визначень найбільш вдалим є визначення авторства Charles Francis Bastable бо воно враховує причинно-наслідкові зв'язки між органами, що є складовими публічних фінансів.
Harold Groves	Публічні фінанси – це сфера дослідження, яка стосується доходів та витрат урядів (тобто федеральних, державних та місцевих). [10]	
H.L Lutz	Публічні фінанси стосуються забезпечення, зберігання та розподілу ресурсів, необхідних для здійснення публічних або державних функцій. [11]	
Опарін В. М., Федосов В. М.	Сукупність розподільно-перерозподільних відносин, що виникають у процесі формування і використання централізованих фондів грошових коштів, призначених для фінансового забезпечення виконання державою покладених на неї функцій. [12]	Автор вважає, що серед наведених визначень найбільш вдалим є визначення авторства Опаріна В.М. та Федосова В.М. Це зумовлено тим, що воно розкриває сутнісну природу публічних фінансів.
Луніна І. О., Бондарук Т. Г.	Публічні фінанси – це сукупність економічних відносин щодо формування доходів і здійснення витрат, спрямованих на виконання функцій органів загального державного управління на центральному, регіональному та місцевому рівнях. [13]	
Куценко Т. Ф.	Публічні фінанси це: 1) центральні (урядові) фінанси та 2) муніципальні фінанси (місцеві або інакше фінанси місцевого самоврядування). [14]	

Розглядаючи праці зарубіжних вчених, слід зазначити, що твердження Г. Далтона є доволі вдалим. Автор даної публікації вважає, що саме синергія політичного та економічного аспектів явища публічних фінансів дає змогу ґрунтовно реалізовувати реформи, яких зараз потребує Україна, у той час, як твердження, запропоноване Ф. Тейлором, занадто акцентується лише на фіскальній складовій і не приділяє достатньої уваги політичному аспекту публічних фінансів. Автор статті вважає, що твердження Ф. Сіраша доволі сильно спрощує комплексність публічних фінансів та не враховує їх

перерозподільчу функцію. При цьому розуміння публічних фінансів К. Пленом є дуже загальним та не враховує ролі державних інституцій у забезпеченні функціонування публічних фінансів. Автор поділяє думку К.С. Шоупа, О.Х. Броунлі та Р.Д. Аллена та вважає, що вона є найдоцільнішою серед усіх зарубіжних вчених у контексті визначення сутності «публічних фінансів». На думку автора, визначення Й.Шумпетера зосереджується лише на податковій складовій. Натомість тлумачення, запропоноване у бізнес словнику є доволі однобічним та враховує лише податковий аспект цього явища. Автор вважає, що визначення А.Сміта є доволі спрощеним для розуміння сутності «публічних фінансів», у той час, як твердження Ч.Бастейбла та Г.Грувза є занадто узагальненими трактуваннями «публічних фінансів», а у визначенні Г.Лутза недостатньо розкрита аналітична складова публічних фінансів.

Якщо ж розглядати праці вітчизняних науковців, то слід зазначити, що найповніше розкривають сутність публічних фінансів В.М. Опарін і В.М. Федосов, а також І.О. Луніна і Т.Г. Бондарук, оскільки вони враховують сутнісну природу публічних фінансів та їх комплексність.

Т.Ф. Куценко розглядає публічні фінанси як сукупність центральних (урядових) фінансів та муніципальних фінансів (місцевих, тобто фінансів місцевого самоврядування)[14].

На погляд Т.Ф. Куценко[14] у контексті вітчизняних реформ децентралізації влади та бюджетної децентралізації доцільне виокремлення трьох складових у структурі публічних фінансів, що відповідає сучасній українській практиці:

- 1) центральні (державні, урядові) фінанси;
- 2) муніципальні (місцеві) фінанси;
- 3) фінанси позабюджетних фондів.

Надавши критичну оцінку публікацій щодо сутності «публічних фінансів», автор пропонує власне визначення даної категорії: публічні фінанси – це система, що реалізує фінансування та перерозподіл державних видатків задля діяльності державних інституцій, що забезпечують функціонування механізмів субсидій, соціальних виплат та провадять методи, за допомогою яких видатки на ці цілі покриваються оподаткуванням, позиками, іноземною допомогою та створенням нових грошей.

Якщо ж розглядати інструменти фінансування державних та публічних фінансів, то автор вбачає у них значну спорідненість, а тому надалі пропонує вважати їх тотожними.

Інструменти публічних фінансів – це фінансові важелі та стимули, які впливають на публічні фінанси. Задля фінансування сталого розвитку можуть використовуватися податкові та бюджетні інструменти. Їх суть полягає у тому, що вони є певним способом фінансування і реалізується у вигляді угоди, яка вказує на спосіб взаємодії держави та інших економічних суб'єктів.

У розрізі податкових інструментів можна виділити такі, як штрафи, податки, збори, відрахування та внески. У складі бюджетних інструментів – це дотації, субвенції, трансферти, державні субсидії, кредити, депозити, цінні папери, лізинг, оренда. Останні передбачають застосування додаткових важелів, таких, як ставки та нормативи, що дозволяє розширити діапазон умов фінансування сталого розвитку. Автор вважає, що у контексті фінансування сталого розвитку всі вищезазначені інструменти відіграватимуть важливу роль, однак, найдійовішими для фінансування на місцевому рівні будуть субвенції та міжбюджетні трансферти.

Засоби у системі публічних фінансів – це інформаційні технології, які використовуються для роботи працівниками органів державної, місцевої влади та позабюджетних фондів.

Стан інформаційного забезпечення органів місцевого самоврядування залежить від певних показників, одним з основних є наявність пакету нормативно-правових актів, що регулюють процеси одержання, опрацювання, використання та розповсюдження інформації.

З метою більш глибокого дослідження засобів у системі публічних фінансів автор пропонує розглянути програмні продукти, якими користуються державні фінансові органи влади.

Так, Міністерство фінансів України використовує програмний додаток Megapolis.DocNet – це універсальне рішення, яке дозволяє організувати систему електронного документообігу в компаніях будь-якого рівня і галузей діяльності, а також у державних установах, підприємствах та органах влади.

Megapolis.DocNet створено для автоматизації документоорієнтованих бізнес-процесів, пов'язаних із загальною та операційною діяльністю організації. Основною метою впровадження систем Megapolis.DocNet є підвищення прозорості, керованості та ефективності роботи. Ця система охоплює всі етапи життєвого циклу документів: від підготовки проектів документів до організації архівного зберігання (із забезпеченням функцій електронного архіву та електронного цифрового підпису).

Державна митна служба України використовує для спрощення взаємодії із бізнесом систему «HelpDesk». У Кабінеті користувача після авторизації можна подати заявку щодо питання, яке Вас цікавить. Запроваджене ІТ рішення дозволяє бізнесу комунікувати з представниками Служби підтримки з боку Держмитслужби України безпосередньо у самій заявці. Окрім того, є можливість відстежувати історію всіх заявок: для ДМСУ

– історію всіх заявок від всіх заявників та за окремим заявником; для бізнесу
– історію власних заявок [15].

Для пришвидшення транскордонного руху товарів та одночасно дотримання законності при такому переміщенні використовується програмний комплекс «Митний аудит» – це комплекс заходів, які забезпечують проведення перевірок дотримання митного законодавства після завершення митного оформлення [16].

У рамках реформи Митниці передбачено запровадження нових ІТ-рішень для модернізації сервісів та процесів її роботи – ІТ-трансформацію, що передбачає 6 основних напрямків: «Кабінет взаємодії з Митницею», «Митний контроль і оформлення», «Публічна звітність і аналітика», «Розумний пункт пропуску», «Кібербезпека», «Гармонізація з ЄС». Вони є також складовими проекту «е-Митниця» – одного з проєктів цифровізації, передбачених Постановою Кабінету Міністрів, яку планується реалізувати їх до кінця 2022 року [17].

Державна аудиторська служба України почала використання інструменту «е-аудиту платників податків», який вже запроваджений в різних країнах світу. Такий механізм базується на інформації, отриманій від платників податків у вигляді стандартного аудиторського файлу (SAF-T), розробленого ОЕСР. Цей файл призначений для здійснення заходів податкового контролю із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення. Автоматизована обробка отриманого аудиторського файлу надасть можливості для швидкого виявлення найбільш ризикових як суб'єктів (платників податків), так і об'єктів (транзакцій) для податкових перевірок. Результати такої обробки можуть бути використані для оперативного виправлення виявлених розбіжностей платниками податків або під час відбору платників податків для проведення податкової перевірки[18].

Державна податкова служба України у своїй діяльності використовує «Єдине вікно подання електронної звітності» для формування та подання електронної звітності та формування звітності до Пенсійного фонду України, до Державної служби статистики України, до Державної податкової служби України, а також накладання електронного цифрового підпису та шифрування електронних документів[19].

Державна казначейська служба України використовує систему дистанційного обслуговування «Клієнт Казначейства - Казначейство» ПТК «Клієнт казначейства – Казначейство». Це надійна і проста у використанні система з широким переліком функціональних можливостей, що дозволяє клієнтам Казначейства цілодобово управляти рахунками установи, не виходячи з офісу.

За допомогою цієї системи клієнти мають можливість постійного доступу та оперативного отримання повного обсягу інформації про стан рахунків. При цьому вся інформація, якою обмінюються Клієнт і Казначейство, надійно захищена системою і недоступна для сторонніх осіб.

Державна служба фінансового моніторингу України займається розробкою системи «Сервіс е-кабінетів», за допомогою яких користувачі після проходження ними електронної ідентифікації за допомогою відповідної інтегрованої системи чи кваліфікованого електронного підпису, зможуть сформувати та подати до Держфінмоніторингу України визначену законом інформацію, а також отримувати повідомлення, запити, рішення, доручення Держфінмоніторингу України та іншої інформації[20].

Отже, найбільш поширеними системами електронного документообігу в органах виконавчої влади України є: «Megapolis. Документообіг» (розробник -«Софтлайн»), «АСКОД» (розробник - «ІнфоПлюс»), OPTIMA-WorkFlow

(розробник - «Optima»), «Док Проф» (розробник - «Ситроникс»), «MasterDOC» (розробник – «Банкомзв’язок»).

Автор вважає, що доцільніше було б створити єдину систему на базі технології блокчейн, яка буде забезпечувати інформаційне сполучення, у тому числі документообіг між усіма складовими органами державного управління фінансами.

На рис. 1 наведено основні програмні продукти, якими користуються державні фінансові органи України.

Рис. 1. Основні програмні продукти, якими користуються державні фінансові органи України

Джерело: Розроблено автором

Фактично це було б єдине програмне середовище, яке могло б ранжувати рівні доступу до ресурсів залежно від ступеню прав користувачів. Враховуючи специфіку роботи різних державних органів влади, доцільніше створити єдиний програмний продукт, який би задовольняв запити користувачів та поєднував у єдиній концепції розуміння електронного

документообігу у системі державних органів. З метою підвищення ефективності взаємодії державних органів у рамках програмного середовища пропонується під'єднати користувачів не тільки державного, але й місцевого рівня та позабюджетних фондів. Це суттєво спростить і прискорить доступ до потрібної інформації та забезпечить взаємодію державних органів у рамках цілісного втілення комплексної диджиталізації. З метою технологізації перерозподільного механізму бюджетного процесу, автор пропонує скористатися сучасними напрацюваннями технології блокчейн та взяти за основу механізм смарт-контрактів, що суттєво підвищить ефективність та прозорість бюджетних відносин у фінансовій системі України.

Слід зазначити, що найпоширенішою архітектурою системи електронного документообігу, якою користуються державні органи влади, є клієнт-серверна, на другому місці – WEB-орієнтована. Обидві ці архітектури мають ряд органічних вразливостей, а тому впровадження технології блокчейн могло б виключити деякі з них та підвищити прозорість фінансової взаємодії на всіх рівнях влади.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Багато технологічних розробок ще чекають на своє впровадження, однак, вже зараз існують рішення, які дозволяють забезпечувати якісно новий рівень прозорості, ефективності та результативності функціонування системи публічних фінансів. Слід зауважити, що для реалізації певних змін потрібно буде докласти певних зусиль, щоб впровадити новітні підходи на місцях, оскільки бюрократична система завжди буде опиратися змінам, проте саме вони і призведуть до якісного переходу. Серед потенційних сфер, які, на думку автора, слід детальніше дослідити майбутнім дослідникам фінансової науки можна виділити децентралізовані автономні організації та WEB3. Сучасна

інформатизація суттєво змінює реальність та економічну природу взаємовідносин і значний обсяг теоретичних напрацювань потребуватиме оновлень для того, щоб пояснити нові моделі фінансової та економічної взаємодії.

Література

1. Н. Dalton Principles of Public Finance. The Economic Journal Oxford University. London, 1923. Vol. 33, No. 129, pp. 94-96
URL:<https://academic.oup.com/ej/article-abstract/33/129/94/5282578> (дата звернення: 02.09.2022)
2. P. E. Taylor The Economics of Public Finance. New York : Macmillan, 1948, URL: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.25154/page/n5/mode/2up> (дата звернення: 02.09.2022)
3. G. F. Shirras The science of public finance. London. Macmillan. 1924.
URL:<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015035112211&view=1up&seq=11> (дата звернення: 02.09.2022)
4. C. C. Plehn Introduction To Public Finance. New York. Macmillan. 1900
URL:<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=coo1.ark:/13960/t3cz3sc9m&view=1up&seq=7&skin=2021> (дата звернення: 06.09.2022)
5. C. S. Shoup Public Finances. New York : Routlege. 2017 pp 3 URL:
<https://books.google.com.ua/books?id=bEMrDwAAQBAJ&lpg=PP1&hl=uk&pg=PR4#v=onepage&q&f=false> (дата звернення: 02.09.2022)
6. J. A. Schumpeter History of Economic Analysis. Oxford : Routlege 2006 pp 200
URL:
https://books.google.com.ua/books/about/History_of_Economic_Analysis.html?id=HZ1WpT5cbgcC&redir_esc=y
7. Бізнес словник “WebFinance”.
URL:<https://web.archive.org/web/20201001152228/http://www.businessdictionary.com/definition/public-finance.html> (дата звернення: 01.09.2022)

8. A. Hayes. A. Smith and "The Wealth of Nations" Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/updates/adam-smith-wealth-of-nations/> (дата звернення: 06.09.2022)

9. C. F. Bastable Public finance. London, Macmillan. 1892 URL: <https://archive.org/details/publicfinance00bastrich/page/n7/mode/2up?ref=ol&view=theater> (дата звернення: 04.09.2022)

10. H. M. Groves Institutional Economics and Public Finance. Wisconsin. 1964 Vol. 40, No, pp. 239-246. URL: <https://www.jstor.org/stable/3144732> (дата звернення: 05.09.2022)

11. Н.Н. Lutz Public Finance. London. 1947 URL: https://archive.org/stream/in.ernet.dli.2015.7214/2015.7214.Public-Finance-harley-Leist-Lutz-_djvu.txt (дата звернення: 03.09.2022)

12. Т. І. Єфименко Фінанси. Бюджет. Податки. Національна міжнародна термінологія у 3-х т. Київ. 2010. Т. 2. 587 с.

13. І. О. Луніна, Т. Г. Бондарук Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ. 2019. 304 с.

14. Т. Ф. Куценко Публічні фінанси в Україні: зміст та структура з урахуванням сучасних тенденцій розвитку. *Економіка та держава*. 2016. - № 6. С. 62–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2016_6_15 (дата звернення: 04.09.2022)

15. Офіційний сайт Державної митної служби України. Держмитслужба запускає систему HelpDesk для бізнесу URL: <https://customs.gov.ua/news/it-transformatsiia-62/post/derzhmitsluzhba-zapuskaie-sistemu-helpdesk-dlia-biznesu-477> (дата звернення: 06.09.2022)

16. Офіційний сайт Державної митної служби України. ІТ-трансформація митниці: Розпочато дослідну експлуатацію інформаційної системи "Митний аудит" URL: <https://customs.gov.ua/news/it-transformatsiia-62/post/it-transformatsiia-mitnitsi-rozpochato-doslidnu-ekspluatatsiiu-informatsiinoi-sistemi-mitnii-audit-522> (дата звернення: 04.09.2022)

17. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua/news/it-transformatsiia-62/post/it-transformatsiia-mitnitsi->

rozpochato-doslidnu-ekspluatatsiiu-funktsionalu-elektronnogo-zhurnalu-punktu-propusku-morskogo-spoluchennia-535 (дата звернення: 04.09.2022)

18. Офіційний сайт М.Е.Дос. Е-аудит: Концепція від Мінфіну. URL: <https://medoc.ua/blog/e-audit-koncepcija-vid-minfinu> (дата звернення: 04.09.2022)

19. Офіційний сайт Державної податкової служби України. «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до "Єдиного вікна подання електронної звітності"». URL: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/spetsializovane-klientske-program/> (дата звернення: 04.09.2022)

20. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua/> (дата звернення: 04.09.2022)

References

1. Dalton, H. (1923), "Principles of Public Finance", *The Economic Journal Oxford University*, London, UK, available at: <https://academic.oup.com/ej/article-abstract/33/129/94/5282578> (Accessed 02 September 2022).

2. Taylor, P. E. (1948), *The Economics of Public Finance*, Macmillan, New York, USA, available at: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.25154/page/n5/mode/2up> (Accessed 02 September 2022).

3. Shirras, G. F. (1924), *The science of public finance*, Macmillan, London, UK, available at: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015035112211&view=1up&seq=11> (Accessed 02 September 2022).

4. Plehn, C. C. (1900), *Introduction To Public Finance*, Macmillan, New York, USA, available at: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=coo1.ark:/13960/t3cz3sc9m&view=1up&seq=7&skin=2021> (Accessed 06 September 2022).

5. Shoup, C. S. (2017), *Public Finances*, Routledge, New York, USA, pp 3, available at:

<https://books.google.com.ua/books?id=bEMrDwAAQBAJ&lpg=PP1&hl=uk&pg=PR4#v=onepage&q&f=false> (Accessed 06 September 2022).

6. Schumpeter, J. A. (2006), *History of Economic Analysis*, Routledge, Oxford, UK, pp. 200, available at: https://books.google.com.ua/books/about/History_of_Economic_Analysis.html?id=HZ1WpT5cbgcC&redir_esc=y (Accessed 06 September 2022).

7. Business Dictionary “WebFinance” (2022), available at: <https://web.archive.org/web/20201001152228/http://www.businessdictionary.com/definition/public-finance.html> (Accessed 09 September 2022).

8. Hayes, A. (2022), A. Smith and "The Wealth of Nations", Investopedia, available at: <https://www.investopedia.com/updates/adam-smith-wealth-of-nations/> (Accessed 06 September 2022).

9. Bastable, C. F. (1892), *Public finance*, Macmillan, London, UK, available at: <https://archive.org/details/publicfinance00bastrich/page/n7/mode/2up?ref=ol&view=theater> (Accessed 04 September 2022).

10. Groves, H. M. (1964), *Institutional Economics and Public Finance*, vol. 40, no.3, pp. 239-246, Wisconsin, USA, available at: <https://www.jstor.org/stable/3144732> (Accessed 05 September 2022).

11. Lutz, H.H. (1947) *Public Finance*, London, UK, available at: https://archive.org/stream/in.ernet.dli.2015.7214/2015.7214.Public-Finance-harley-Leist-Lutz-_djvu.txt (Accessed 03 September 2022).

12. Yefymenko, T. I. (2010), *Finansy. Biudzhety. Podatky. Natsional'na mizhnarodna terminolohiia* [Finances. Budget. Taxes. National international terminology], Kyiv, Ukraine.

13. Lunina, I. O. and Bondaruk, T. H. (2019), *Publichni finansy ta mizhbiudzhetni vidnosyny* [Public finance and inter-budgetary relations], Kyiv, Ukraine.

14. Kutsenko, T. F. (2016), “Public finance in Ukraine: content and structure taking into account modern development trends”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 6,

pp. 62–66, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2016_6_15 (Accessed 04 September 2022)

15. The official website of the State Customs Service of Ukraine (2022), “The State Customs Service launches the HelpDesk system for business”, available at: <https://customs.gov.ua/news/it-transformatsiia-62/post/derzhmitsluzhba-zapuskaie-sistemu-helpdesk-dlia-biznesu-477> (Accessed 06 September 2022)

16. The official website of the State Customs Service of Ukraine (2022), “IT-transformation of the customs office: Trial operation of the "Customs Audit" information system has begun”, available at: <https://customs.gov.ua/news/it-transformatsiia-62/post/it-transformatsiia-mitnitsi-rozpochato-doslidnu-ekspluatatsiiu-informatsiinoyi-sistemi-mitnii-audit-522> (Accessed 04 September 2022)

17. The official website of the State Customs Service of Ukraine (2022), “IT transformation of the Customs: Trial operation of the functionality of the Electronic log of the sea crossing point has begun”, available at: <https://customs.gov.ua/news/it-transformatsiia-62/post/it-transformatsiia-mitnitsi-rozpochato-doslidnu-ekspluatatsiiu-funktsionalu-elektronnogo-zhurnalu-punktu-propusku-morskogo-spoluchennia-535> (Accessed 04 September 2022)

18. The official site of M.E.Doc (2022), “E-audit: Concept from the Ministry of Finance”, available at: <https://medoc.ua/blog/e-audit-koncepcija-vid-minfinu> (Accessed 04 September 2022)

19. The official website of the State Tax Service of Ukraine (2022), “Specialized client software for generating and submitting reports to the "Single window for submission of electronic reporting", available at: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/spetsializovane-klientske-program/> (Accessed 04 September 2022)

20. The official website of the State Financial Monitoring Service of Ukraine (2022), available at: <https://fiu.gov.ua/> (Accessed 04 September 2022)

Стаття надійшла до редакції 09.09.2022 р.